

Kaip dailiai yra ištarusi žurnalistė Laima Grigaitytė: „Suvalkija, Sūduva yra tapatumo žymė, einanti per laiko vartus daugybę metų poetų apdainuotomis lygumomis, braukianti vasarokaitos prakaitą nuo žemdirbio kaktos, niūriai tylinti pilkapių užmarštyje ir garsiai šaukianti šiuolaikinio pasaulio triukšme“.

Sūduvos vardas dažnokai minimas XII–XV a. istoriniuose šaltiniuose. Vokiečių ordino kronikininkas Petras Dusburgietis 1326 m. Karaliaučiuje rašytoje „Prūsų žemės kronikoje“ mini Sūduvos nukariavimą 1277–1283 m. Tą kraštą jis vadina *Sudowia*, *Sudowen*, *Sudawin*, o jos gyventojus – *Sudomite*.

Vytautas Didysis 1420 m. kovo 11 d. laiške imperatoriui Zigmantui sūduvius vadina trumpiniu, sūdų vardu, ir nurodo juos gyvenus tarp Lietuvos ir Prūsijos.

Sūduvos vardas pirmą kartą paminėtas II a. viduryje graikų mokslininko Klaudijus Ptolemėjaus (90–168) veikalė „Geografija“ (net 850 metų anksčiau nei Lietuvos). Dėl savo ypatingos padėties ir susiklosčiusios situacijos Sūduvos krašte – Užnemunėje – gera puse šimtmečio anksčiau nei kitur Lietuvoje buvo panaikinta baudžiava, valstiečiams suteikta asmens laisvė, įsigaliojo ir daugiau nei šimtą metų veikė Napoleono įstatymų kodeksas, kuris skelbė, kad visi žmonės prieš įstatymus lygūs. Tai buvo stiprus impulsas vystyti ūkiui, kultūrai. Pažangios idėjos iš šio krašto plito po visą Lietuvą. Čia pirmiausia atsirado iš valstiečių kilusi lietuvių inteligentija, kuri subrandino nepriklausomos Lietuvos idėją ir padėjo pamatus lietuvių bendrinei kalbai. XIX a. pabaigoje vakarinėje regiono dalyje vartojamų kapsų ir zanavykų šnektų pagrindu susiformavo dabartinė bendrinė (literatūrinė) lietuvių kalba.

Dėl šio regiono pavadinimo iki šių dienų vyksta aktyvi diskusija. Dalis regiono gyventojų laikosi nuostatos, kad kraštas turėtų vadintis Sūduva, nes istoriniai šaltiniai liudija dabartinės Marijampolės apskrities teritorijoje II amžiuje gyvenus jotvingių sūduvių gentį. Tačiau kita dalis šiandieninės Suvalkijos (Sūduvos) gyventojų mano, kad reikia laikytis Suvalkijos pavadinimo, kuris yra įsitvirtinęs pastarųjų dešimtmečių etnologų ir kalbininkų darbuose. Krašto geografinė padėtis lemia, kad jis vadinamas dar ir Užnemunė. Kadangi diskusija dėl regiono pavadinimo nėra pasibaigusi, Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme šiuo metu yra įtvirtintas dvigubas krašto pavadinimas – Suvalkija (Sūduva).

Atsižvelgtina ir į tai, kad Sūduvos vardas, vartojamas kartu su XIX a. atsiradusiu Suvalkijos vardu, taip pat išliko kasdiniame žmonių gyvenime ir kultūros apyvartoje iki mūsų dienų.

Parodoje eksponuojami leidiniai supažindins su Sūduvos krašto istorija, kraštovaizdžiu ir gamta, kalba, papročiais, žymiais žmonėmis. Čia rasite informacijos apie šio krašto kultūrą, Suvalkijos (Sūduvos) miestus ir miestelius, išskirtinius lankytinus objektus.

Sūduvos kultūroje svarbius pėdsakus paliko daug didžių Lietuvos žmonių: Jonas Basanavičius, Vincas Kudirka, Jonas Jablonskis, Antanas Maceina, Algirdas Julius Greimas, Juozapas Albinas Herbačiauskas, Vincas Mykolaitis-Putinas, Kazys Boruta, palaimintasis Jurgis Matulaitis, Salomėja Nėris ir kiti. Vartydami leidinius apie istorijos ir žmonių turtingą Sūduvos kraštą, pajusite šių iškilų asmenybių dvasią.

Pristatome keletą išskirtinių parodoje eksponuojamų leidinių:

Algimanto Aleksandravičiaus fotografijų albumas „**Sūduva – Terra Sudorum – šviesos išpasakota**“. Fotoalbume sudėtos juodai baltos fotografijos, kuriose užfiksuota Sūduvos gamta ir kultūros paveldas, istorijai bei kultūrai svarbios vietos, iškilios šio krašto asmenybės, dabarties įvykiai ir spalvingi žmonės. Leidinyje publikuojamos fotografijos papildytos paties menininko parinktais ir parašytais tekstais.

„Kultūros paveldo ir iš čia kilusių žmonių lobynas – neišsemiamas“, – apie Sūduvą yra sakęs knygos autorius A. Aleksandravičius.

Kitas įspūdingas leidinys – „**Suvalkija. Sūduva**“. Tai knyga apie turtingą, plačių lygumų ir derlingų žemių kraštą, kuriame gyvena darbštūs, kūrybingi ir žemės turtus puoselėjantys žmonės. Knygoje skaitytojams atskleidžiamas regiono savitumas ir išskirtinumas: istorija, kraštovaizdis ir gamta, kalba, papročiai, žymūs žmonės. Supažindinama su krašto kultūra, Suvalkijos (Sūduvos) miestais ir miesteliais, čia plėtojama verslais, žemės ūkiu, išskirtiniais krašto lankytiniais objektais.

Itin vertingas leidinys – **Jono Totoraičio „Sūduvos Suvalkijos istorija**“. Ši knyga yra neabejotina lietuviškosios istorijos klasika. Knygoje begalė informacijos apie Suvalkiją, nuo pat pirmųjų rašytinių šaltinių iki maždaug XIX amžiaus pabaigos. Naudotasi daugybe šaltinių iš Lietuvos Metrikos, įvairiausių bažnytinių knygų, surašymų, vizitacijų, kariuomenės sąrašų ir panašiai.

Rašydamas šį darbą istorikas rėmėsi iki šiol nežinomais šaltiniais, daug įdomios medžiagos apie Sūduvą gavo iš Vatikano archyvų, tyrinėjo bibliotekų fondus, kalbėjosi su įvairiais žmonėmis ir užrašė jų prisiminimus. Šia knyga naudojasi visi, kas rašo apie Sūduvą, Žemaitiją ar Dzūkiją. Gyvas, įdomus žodis, autentiški liudijimai, istorinių šaltinių išmanymas daro šį, daugiau kaip 700 puslapių veikalą, įdomiu ir jaunimui, ir vyresniam skaitytojui.

Kviečiame lankytis ir tikimės, kad parodoje eksponuojami leidiniai sudomins kultūros puoselėtojus, turistus, gimtojo krašto mylėtojus ar dažną smalsų skaitytoją!

Veiks iki birželio 6 d.

Parodą parengė Vartotojų aptarnavimo skyriaus vyr. bibliotekininkė Birutė Urbanavičienė; parodą apipavidalino dizainerė maketuotoja Jūratė Kirtiklytė. Parengta pagal:

Ypatingas maršrutas Suvalkijoje: iš Sūduvos lygumų neištrintos signatarų tėviškės. Iš: <https://www.15min.lt/pasaulis-kiseneje/naujiena/per-lietuva/ypatingas-marsrutas-suvalkijoje-is-suduvos-lygumu-neistrintos-signataru-teviskes-642-1536584?copied>

Kur Sūduva – šviesos išpasakota. Iš: <https://suduvogidas.lt/kur-suduva-sviesos-ispasakota/>

Nuo Sūduvos iki Suvalkijos. Krašto istorija ir asmenybės. Iš: <https://www.muziejuedukacija.lt/lt/nuo-suduvos-iki-suvalkijos-krašto-istorija-ir-asmenybes>

Regiono vardas. Iš: <https://ekgt.lt/etnografiniai-regionai/suvalkija-suduva/regiono-vardas.html>

Suvalkija. Iš: <https://www.lithuania.travel/lt/kategorija/suvalkija>

Sūduva (Suvalkija). Iš: <http://www.baltai.lt/?p=18513> Sūduva – sūduviai. Iš: <https://punkskas.pl/is-praeities/suduva-suduviai/>